Kuusikkokaupunkien lausunto sivistysvaliokunnalle lukiolain muutoksista 12.11.2024

Tarja Aro-Kuuskoski, lukiokoulutuksen päällikkö
Helsingin kaupunki

Agenda

1. **Oppimisen tuki ja erityisopetus**
2. **Englanninkielinen lukiokoulutus, opiskelijavalinta ja ylioppilastutkinto**
3. **Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoe**
4. **Rahoitus ja lakimuutosten aiheuttamien kustannusten kattaminen**

Kaiken keskiössä olisi oltava kaikkien opiskelijoiden sivistyksellisten oikeuksien yhdenvertainen toteutuminen.

Oppimisen tuki

- **Lainsäädännön tavoitteet**
  - **Yhtenäistää oppimisen tuki**
  - **Taata tuen jatkuvuus koulutusasteelta toiselle**
- **Lukiokoulutuksen tuen muodot**
  - Ei erityisluokkaopetusta
  - Ei oppiaineiden yksilöllistämistä
- **Ammatillisen koulutuksen tuen muodot**
  - Oppiaineiden mukauttaminen
  - Osatutkinnon suorittaminen
- **Virheellisten käsitysten välttäminen**
  - **Tukimuodot eivät ole samanlaisia eri koulutusmuodoissa**

Oppimisen tuki ja erityisopetus

- **Erottelu oppimisen tuen ja erityisopetuksen välillä on käytännössä haastavaa**
- **Nykyinen käytäntö on koettu toimivaksi**
  - Opiskelija voi saada erityisopettajan antamaa erityisopetusta
  - Kaikki oppimisen tuen muodot ovat käytettävissä lukiossa
  - Opiskelija on oikeutettu tukeen ilman erillistä päätöstä
- **Käytännössä ei ole mitään muuta tai uutta, jota erityisopettaja voi tarjota enemmän kuin nykyään.**

Erityisopettajan rooli

- Erityisopettajan tuki ja ohjaus
  - Yhteistyössä muun opetushenkilöstön kanssa
  - Antaa erityisopetusta opiskelijoille
- Erityisopettajan asiantuntemus
  - Tarjolla myös opiskelijoille, joille oppimisen tuki riittää
  - Ei korvattavissa muilla toimijoilla
- Hallinnollisen työn lisääntyminen
  - Valituskelpoisen päätöksen tekeminen lisää hallinnollista työtä
- Erityisopettajien työajan käyttö
  - Työaikaa sidotaan päätösten valmisteluun
  - Aika pois opiskelijoille annettavasta tuesta
- Tarvelähtöinen ja joustava erityisopetus
  - Erityisopetusta toteutetaan jo nyt ilman päätöstä

Erityisen tuen päätösten ja muiden välttämättömien tietojen siirtyminen

- **Tiedon siirtymisellä varmistetaan oikea-aikaisen ja tarkoituksenmukaisen tuen tarpeen arviointi ja suunnittelu**

- **Valtakunnallinen tiedonsiirto esimerkiksi KOSKI-palvelun kautta on välttämätöntä opiskelijoiden <u>yhdenvertaisuuden toteutumiseksi</u>**
  - sujuva, oikea-aikainen ja tietoturvallinen tiedonsiirto

- **Ohjeistus tietojen siirtymisestä valtakunnalliseksi**
  - Siirtyminen perusasteelta toiselle asteelle
  - Tilanteet, joissa opiskelija vaihtaa lukiota koulutuksen järjestäjän sisällä
  - Siirtyminen toisen koulutuksenjärjestäjän lukiokoulutukseen tai ammatilliseen koulutukseen
  - Siirtyminen lukiokoulutuksesta ammatilliseen koulutukseen

Oppimisen tuesta erityisesti huomioitavaa

- **Tuen kirjaaminen** opiskelijan opintosuunnitelmaan tehtävä aina, ei ainoastaan opiskelijan pyynnöstä, koska tiedot ovat välttämättömiä esim. yo-tutkinnon erityisjärjestelyitä haettaessa.
- Lakiesityksessä keskitytään opiskelijan henkilökohtaiseen tukeen, jolloin muut tavat oppimisen tuessa jäävät huomiotta
  - Erilaiset oppimisympäristöt ovat saavutettavia erilaisille oppijoille
  - Aineenopettajan, opiskeluhuollon ja erityisopettajan yhteistyöllä voidaan antaa monialaista ennakoivaa tukea
- Tuen asteittainen purkaminen voi olla myös tukitoimi, jolla tuetaan opiskelijan valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Englannin-kielinen YO-tutkinto ja englannin-kielinen lukio-opetus

- **Englanninkielinen ylioppilastutkinto**
  - Parantaa rajatun ryhmän asemaa ja sivistyksellisiä oikeuksia
- **Yhdenvertaisuuden näkökulma**
  - Tärkeää mahdollistaa riittävä kielellinen ja muu tuki, kuten erityisopetus ja opiskeluhuollollinen tuki opetuskielellä
  - Emme saa unohtaa oppijoita, joilla ei ole kielellisiä valmiuksia suomen, ruotsin eikä englannin kielellä
- **Kielitaidon arviointi**
  - Panostettava arviointiin opetuksenjärjestäjän toimesta
  - Opiskelijan ohjaaminen parhaaseen vaihtoehtoon
  - Vaihtoehdot: valmistava opetus, englannin-, suomen- tai ruotsinkieliset lukio-opinnot

Erityisesti huomioitavaa tasalaatuisen englanninkielisen lukiokoulutuksen ja YO-tutkinnon toteutumiseksi

- Opiskelijavalinnan oltava valtakunnallisesti yhteneväinen yhdenvertaisuuden toteutumiseksi
  - Todistuksien vastaavuuksien tarkistaminen
  - Kielitaidon arviointi
  - Opiskeluvalmiuksien arviointi opiskelukielellä
  - Hakijoiden neuvonta ja ohjaus
- Henkilöstö
  - Kielitaitoisen henkilöstön määrä taattava
  - Yliopistoissa huomioitava opettajien koulutuksessa
- Oppimateriaalit
  - Tarvitaan tukea vähälevikkisen oppimateriaalin tuottamiseen
- YO-kokeen laadinta
  - Kokeitten laadinnassa huomioita tehtävänanto- ja vastauskieli
- Yhteistyö ja seuranta säännöllisesti
  - Koulutuksen järjestäjien, ministeriön ja yliopistojen kanssa

Suomen tai ruotsin kielen opintojen merkitys

- Suomen tai ruotsin kielen opintojen tärkeys kotoutumisessa ehdoton
- Ylioppilastutkinnon vaatimukset
  - Suomi tai ruotsi toisena kielenä -koe on vaativa
  - Pääsy englanninkieliseen lukiokoulutukseen perustuu heikompaan suomen tai ruotsin kielen hallintaan, joka on ristiriidassa S2- tai R2-kokeen vaativuuden kanssa
- Kielten opintojen integrointi
  - Suomen tai ruotsin kielen opintojen sisällyttäminen lukio-opintoihin oltava yhdenmukaista
  - Kokeen suorittaminen taitojen mukaan (S2, R2 tai esimerkiksi lyhyen kielen kokeena)

Taito- ja taideaineiden YO-kokeen lisääminen ja valmistava näyttö

- Hallituksen ehdotus kannatettava lisätä taito- ja taideaineiden koe ylioppilastutkintoon
- Kokeeseen liittyisi valmistava näyttö, joka suoritetaan ennen varsinaista koetta
- Kehittämisessä huomioitava taiteellinen ja taidollinen sekä teoreettinen prosessinomainen työskentely, joka tulee varmistaa nykyistä lukiodiplomiopintojaksoa vastaavalla edeltävällä opintojaksolla

Taito- ja taideaineiden ylioppilas-kokeen vaikutus

- Ylioppilaskoesuoritus kolmessa oppiaineessa (musiikki, kuvataide ja liikunta) tuo näille oppiaineille selkeän aseman mm. korkeakoulujen opiskelijavalinnassa
  - Saattaa heikentää kotitalouden, käsityön, median, tanssin ja teatterin asemaa, joka aiheuttaa eriarvoisuutta jatko-opintoihin hakeutumisessa opiskelijoille, joilla on vahvaa osaamista näissä taito- ja taideaineista
- Mahdollisuus suorittaa YO-koe kaikissa taito- ja taideaineissa voitaisiin toteuttaa opetuksen järjestäjien yhteistyöllä
  - Verkko-opetustarjonnan parantaminen
  - Erilaisten oppilaitosmuotojen yhteistyön kehittämisellä

Rahoitus ja kustannusten kattaminen koulutuksen järjestäjille kaikissa laki-uudistuksissa

- Lukiokoulutukseen kohdistuu edelleen leikkuri, joka on 996,13 euroa opiskelijaa kohti> pitäisi vihdoin purkaa, koska lukiokin on nykyään oppivelvollisuuskoulu
- Kustannusten kattaminen
  - Esitetyt muutokset aiheuttavat kustannuksia
  - Koulutuksen järjestäjille tulee kattaa lakimuutoksista koituvat kustannukset täysimääräisesti

Rahoituksessa huomioitavaa

1. **Oppimisen tuki ja erityisopetus**
   - **Tuen tarpeen oikea-aikainen havaitseminen**
   - **Erityisopettajia tarvitaan enemmän hallinnollisten päätösten tekemiseen tarvittavan lisäresurssin vuoksi**
2. **Englanninkielinen lukiokoulutus, opiskelijavalinta ja ylioppilastutkinto**
   - **Englanninkielisen linjan oppilaaksiotto**
   - **Opettajien koulutus**
   - **Opetusmateriaalien tuottaminen**
3. **Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoe**
   - **Ylioppilaskokeeseen tulee lisäpäivä, joka vaatii valvojaresurssia sekä tiloja lisää**
4. **Oppijat, joiden opiskeluvalmiudet ja kielelliset valmiudet tarvitsevat vahvennettua tukea lukiokoulutuksen läpäisemiseen**

Kaiken keskiössä olisi oltava kaikkien opiskelijoiden sivistyksellisten oikeuksien yhdenvertainen toteutuminen.